

רב קהילת 'משכן התורה' אלעד
וראש המכון למצוות התלויות בארץ

פרטי הדינים הנצרכים בעת יציאה לנופש

לקראת הקיץ ותקופת הנופשים, אנו מגישים לציבור הקוראים מידע הלכתי הקשור בכל מיני אופנים לנופש ולשאלות שהאדם עלול להתקל בהם:

❖ שימוש בכלים במקומות הנופש

❖ עירוב

❖ רכישת תוצרת הקלאים ללא השגחה

❖ קטיף עצמי

❖ כשרויות הו"ל

יש השוכרים מקומות לינה, שכוללים בתוכם, מסגרת שלמה של מטבח וכלים, ורצוי לדעת שלעיתים אין שמים על לב, ובקלות אפשר להיכשל חלילה בבליעות אסורות משימוש של בשר וחלב או חלילה שאר טריפות ואיסורים. ולעיתים יש המשווים בין הכשרה של פסח להכשרה מבליעות של איסורים, וגם בזה אין הדברים נכונים שכן הכשרה מבליעות אסורות חמור יותר.

שימוש בכלים במקומות נופש

חשוב עוד קודם היציאה מן הבית להתארגן ולקחת למקום בו עתידים לשהות חומרי הניקוי שרגילים בהם לנקיונות כגון מסיר שומנים וכל הנצרך בעבור זה, נייר אלומניום לכיסוי משטחים ועוד.

❖ חלקים 'קרים' - כגון מקרר, מקפיא, לראות שהוא נקי, ואם לאו או לבצע נקיון או לאחסן בקופסאות.

❖ שיש וכיור - עדיף לכסותו, או להשתמש כאשר יש חוצץ בינו לבן דבר מאכל חם [ניתן להכשיר לבני ספרד בעירוני מכלי ראשון (קומקום חשמלי מחובר למקור נחשב ככלי ראשון), ולבני אשכנז כולל אבן מלובנת].

שאר כלי המטבח [חלק מהכתוב להלן הוא לחומרא כדי לצאת ידי כל הדעות והמנהגים]:
❖ **מיקרוגל** - לא ניתן להכשרה, על כן בשעת צורך, יש לבצע נקיון מוחלט, ואפשר יהיה לחמם לדקות בודדות, בתוך כלי סגור לחלוטין.

❖ **תנור אפיה** - נקיון מוחלט, הדלקה למשך שעה בחום הגבוה ביותר, ואפשר להשתמש בתנור במגשים חדשים או חד פעמיים, ועדיף לכסותם לחלוטין עם נייר כסף לאורך כל האפייה או הבישול.

❖ **כיריים של גז** - ניקוי מוחלט, עיטוף של החצובות, הדלקת המבערים - ואפשר להשתמש. אם אין אפשרות לעטוף, יש לערות מים רותחים על החצובה, ולהקפיד להניח את הכלים על החצובה כשהתחתית יבשה.

❖ **כיריים זכוכית** - ניקוי מוחלט להסיר כל שמנונית, לעיתים נותרת שמנונית היורדת בסכין גירוד דק, ודי בכך לדעת הספרדים. לדעת בני אשכנז ידליקו על חום גבוה, ובאותו זמן ישפכו גם מים רותחים מקומקום חשמלי, וזו הכשרה גמורה דמהני גם לשיטתם, והוא הדין בכיריים קרמיות ואינדוקציה (באופן ששמים סיר הרחב ביותר המתאים להפעלת כיריים אלו) והרחבתי בכ"ז בשו"ת שש משזר יעו"ש.

❖ **פלטה חשמלית** - לאחר ניקוי מוחלט, הדלקה על החום הגבוהה ביותר לזמן מועט. ורצוי לכסותו בנייר אלומיניום על החלק העליון [שלא יגע בחוטי החשמל שלא ייגרם קצר], ובאופן כזה מותר לכל הדיעות בשימוש.

❖ **מיחם מים** - להרתיח מים חדשים [בעוד הכיסוי עליו], לשפוך ושוב ניתן להשתמש.
❖ **קומקום חשמלי** - כנ"ל במיחם מים

עירוב:

❖ **עירוב** - יש לשים לב, שמחוץ למקום המגורים הרגיל, יש לוודא שקיים עירוב, ושהוא מפוקח כדת, ושהוא מתאים למנהגי העדות השונות.

❖ **עירוב חצירות** - יש לשים לב, שגם במקום שיש עירוב, או לחילופין שאין עירוב ולא מטמלטלין מחוץ למבנה, יש לזכור שגם בתוך המבנה מדירה לדירה או מחדר במלון מאחד למישנהו, אסור לטלטל, ללא עירובי חצירות, ואם יש אורח גוי, אי אפשר לזכות לכל הדיירים ללא נטילת רשות גם מהגוי, ויש כמה דרכים לעשות זאת.

❖ לכל המעוניינים ניתן לקבל במשרדי המכון את נוסח עירובי חצירות בשפות השונות לשימוש במדינות השונות בעולם. וגם את אופן הזיכוי לכל הדיירים, נוסח הברכה ונוסח האמירה.

רכישת תוצרת חקלאית ללא השגחה:

המתארחים במושבים ובקיבוצים עליהם לשים לב, לענייני מצוות הארץ:

❖ **ערלה:** יש לידע שמחוץ למקומות הרגילים יש צורך בבדיקה קודם הקנייה, שהמקומות תחת כשרות כפי שרגילים בבית. אמנם למעשה יש לידע שברוך ה' אפשר דרא ורשתות שיווק גדולות המפוזרות בכל רחבי הארץ משווקות תוצרת חקלאית בכשרות מהדרין וניתן לרכוש שם כל הנצרך, אפשר לציין את רשת 'יבנות ביתן' 'מגה' 'יוחננוף' שבכשרות מהדרין של המכון, ועוד רשתות נוספות הנמצאות תחת כשרויות מהדרין נוספות.

בכל אופן, זאת יש לידע שבשעת הצורך גדול, ניתן כיום לרכוש את רוב ככל תוצרת הפירות, ובוודאי ששייך לגביה הכלל של כל דפריש מרובא פריש, כיון שהחנות שקנתה מן השוק או הסיטונאי שקנה מהחקלאי או אפילו מבית אריזה שהוא קנה מהחקלאי, כך שעברו כמה ידדים, עד שהסחורה מגיעה לחנות ממנה אני קונה, וכאן ברור ששייך האי דינא של כל דפריש מרובא פריש. ואין שום מין או סוג שרובו ערלה [להוציא לאותם החוששים בפפאיה לערלה וכן בפסיפלורה, שלדידן בני ספרד נחשבים כירק ואין בהם ערלה כלל]. ואף החוששים למיעוט המצוי, אין כלל ברוב ככל סוגי הפירות, להוציא את הפירות הבאים: פיטאיה. קרמבולה. אוכמניות. ענבי מאכל זן ביג פרל [ירוק גדול ללא חרצנים, כל שאר סוגי הענבים אחוזי הערלה בהם נמוכים, וכולם פחות ממיעוט המצוי]. צבר הנמכר בצידי הדרכים כאשר מקורו מקטיף מגדרות מבנים, או סביב מחנות צבא, מותר בקנייה [כל זנים אלו עם קוצים], צבר ללא קוצים הוא מגידול מסודר, ויש לחוש לעלים הנופלים ומשתרשים ומניבים לפני תום שנות הערלה.

❖ **תרומות ומעשרות:** יש לזכור שכל הרוכש פירות או ירקות ללא השגחה או השגחה שאיננו מכיר או יודע את הליכותיה, מפריש ממנה לחומרא כדת וכדין פעם נוספת [אך ללא ברכה], יש להבין את מהות הנוסח לפני קריאתו, ובעיקר את החלקים השונים של התרומות והמעשרות, התרומה שהישראל נותן לכהן ששיעורה כלשהו בזה"ז, את העשירית שמפריש הישראל למעשר ראשון והוא שייך ללוי [רק שבפירות הללו שאנו מסופקים על חיובם לא נותנים ללוי], מחלק זה מפרישים עשירית לכהן [מה שהיה הלוי אמור להפריש לכהן ממה שקיבל] וזה הנקרא תרומת מעשר. והמעשר האחרון הוא מעשר שני שזה תשע אחוז ממה שנותר לאחר ההפרשות הקודמות, והוא קדוש בקדושת מעשר שני, ויש לפדותו על פרוטה, ומי שאיננו מנוי על "בית המעשר" או שאר הקרנות האחרות, מייחד מטבע של 10 אג' [שהיא הקטנה היוצאת היום], והיא מכילה שיעור פרוטה [6 אג' נכון להיום] ועליה מחלל את הקדושה שיש בפירות. יש לקרוא את הנוסח המלא, ואין להסתפק בנוסח המקוצר.

קטיף עצמי:

❖ קיים היום חוויה למטיילים, שהם משלמים דמי כניסה לגנים או מטעים, והתשלום כולל אפשרות לקטוף ולאכול כאוות נפשם. אולם לקטוף כדי לקחת - אוסרים עליהם אלא אם הם משלמים. למעשה, מותרים האוכלים לאכול גם בלי תרומות ומעשרות, כיון שלא נעשתה קביעות למעשרות [שלא ראה פני הבית], ואין כאן מקח הקובע שהרי התשלום היה על הכניסה וכלל בתוכו גם קטיף ואכילה במקום, ולא הרשה לקחת הפירות לעצמו, ולכן הוא פטור לחלוטין מתרומות ומעשרות כל שקוטף ואוכל, כמובן שאת אשר הוא מוציא עמו ומשלם חייב הוא להפריש תרומות ומעשרות בברכה כדין.

❖ יש לשים לב, שאם בסופו של יום שקנה פירות ממקומות שונים, כגון מרמת הגולן, ומיישובים אחרים בגליל, אף שזה מאותו מין וסוג, אין להפריש מזה על זה כי זה שתי דרגות חיוב שונות.

כשרויות חו"ל:

❖ על ציבור המהדרין המשתמשים בכשרויות מהדרין בלבד בארץ ישראל, לדעת כי יש כשרויות בחו"ל, שהם שייכים לבית הדין המקומי, ואף שמם הוא כך בית דין וכו', אולם נהלי הכשרות שלהם שונים בתכלית, עד שמעניקים הכשר גם לחלב עכו"ם, פת

פלטר, בישול נכרי על פי היתרים שונים ועוד. ובנוסף לבני ספרד קשה מאד לאכול ברוב המקומות וברוב המוחלט של הכשרויות בעולם, בגלל בעיית בישול ישראל לדעת מרן הבית יוסף, וכן בשר חלק לדעת מרן הבית יוסף, ובתקופת החורף, בעיית 'חדש' קשה מאד אצל הרבה מאד ועדי כשרות, כולל מהדרין רבים בחו"ל שמתמשים בקמח "חדש" של נכרי בחו"ל וזה נגד דברי מרן השו"ע להדיא.

ויהי רצון שיתפכו עלינו הימים האלו לטובה ולברכה, ונזכה להיות כולנו בסעודת הלוייתן במועד הקרב ובא תשעה במנחם אב הבעל"ט.

**ביקרא דאורייתא
שניאור ז. רווח**